

Dragan Novosel
Zlata Hrvoj Šipek*

DOSUĐIVANJE I NAPLATA TROŠKOVA KAZNENOG POSTUPKA U KORIST PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE

Autori u radu iznose rezultate istraživanja u svezi s odlukama općinskih sudova o naplati troškova kaznenog postupka u korist državnog proračuna. Istraživanje je provedeno u 21 općinskom državnom odvjetništvu i općinskom sudu u kojima su pregledane 3.053 osuđujuće presude. U radu se iznose razlike u svezi s odlukama o oslobađanju od plaćanja troškova kaznenog postupka, visini troškova, ali i naplati dosuđenih troškova u ovršnom postupku. Utvrđeno je da se ti troškovi većinom određuju u minimalnim iznosima, a dosuđeni troškovi u pojedinim se sudovima dijelom ili u potpunosti prisilno ne naplaćuju od osoba koje su ih dužne naknaditi. U radu se posebno upozorava na vezu između takve prakse i dugotrajnosti postupka, jer praksa suda koji uglavnom oslobađa od plaćanja troškova, a dosuđene troškove prisilno ne naplaćuje, pridonosi tome da se postupak nepotrebno podržava bilo zbog nedolaska ili predlaganja novih dokaza kojih je često jedina svrha produžiti trajanje postupka. U ovom dijelu ovo je istraživanje dio istraživanja u svezi s donošenjem Zakona o kaznenom postupku, dok će se u posebnom istraživanju utvrditi troškovi koju su nužni za primjenu novog Zakona o kaznenom postupku.

1. UVOD

Učinkovitost pravosuđa je nesporno vrhunska tema u razmišljanjima pravosudnih dužnosnika. Zaostaci i njihovo rješavanje u tim su razgovorima na prvom mjestu. Razmatrajući moguće razloge zbog kojih dolazi do zaostataka, često se ističe odugovlačenje postupka od strane okrivljenika kroz nedolaskе na ročišta, njegove dokazne prijedloge koji imaju svrhu odgoditi donošenje odluke itd.

Kad razmatramo moguće razloge koji pridonose zatrpanosti sudova, dugotrajnom sudovanju i samim time stvaranju loše slike o učinkovitosti kazne-

---

* Dragan Novosel i Zlata Hrvoj Šipek, zamjenici Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske

nog postupka, nerijetko je u drugom planu razmatranje ponašanja sudionika u postupku koji često tim svojim ponašanjem i prijedlozima itekako pridonose dugotrajnosti postupka.

Ako i ističemo te razloge, ne razmatramo uzroke takvog ponašanja, a posebno ne na koji način možemo utjecati na sudionike u postupku da ne zloupotrebljavaju svoja prava odnosno da budu odgovorni tijekom postupka. Dakle, možemo reći da se bavimo radom sudaca i državnih odvjetnika kao razlogom nastajanja zaostataka, dok se daleko manje bavimo drugim mogućim uzrocima zaostataka.

Moramo sami sebi postaviti pitanje koliko odluke suda, ali i naše reagiranje kroz podnošenje žalbi, pridonose tome da optužene osobe na svaki način žele produžiti kazneni postupak. Koliko puta smo čuli za izraz da se "ide na iscrpljivanje" jer svi znamo da je protek vremena ona tiha nevidljiva olakotna okolnost koja se itekako uvažava.

Mora li to baš tako biti, ne postoji li unutar zakonskih odredbi mogućnost sankcioniranja takvog ponašanja, barem u većini slučajeva?

Smatramo da ta mogućnost postoji kroz dosudu i naplatu troškova kaznenog postupka. Stoga smo istražili našu sudsku praksu (statističke parametre istraživanja iznosimo u točki 3.) kako bismo pronašli odgovor na pitanje koliko se tom mogućnošću koristimo.

2. ZAKONSKE ODREDBE O TROŠKOVIMA KAZNENOG POSTUPKA

Člankom 122. stavkom 1. Zakona o kaznenom postupku propisano je da će sud kad okrivljenika proglasi krivim presuditi je li dužan naknaditi troškove kaznenog postupka.

Članak 119. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku određuje da su troškovi kaznenog postupka izdaci učinjeni u povodu kaznenog postupka od njegova pokretanja do njegova završetka i izdaci za poduzete istražne radnje prije istrage. U stavku 4. istog članka određuje se tko predujmljuje troškove i od koga se oni kasnije naplaćuju. Prema toj odredbi, u postupku zbog kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti u Zakonu navedeni troškovi predujmljuju se iz sredstava tijela koje vodi kazneni postupak, a naplaćuju poslije od osoba koje su ih dužne naknaditi prema odredbama Zakona.

Članak 121. ZKP određuje da se troškovi dovođenja, troškovi odgode istražne radnje ili glavne rasprave i drugi troškovi postupka te razmjerni dio paušalne svote podmiruju od osobe koja ih je prouzročila svojom krivnjom bez obzira na ishod postupka.

Konačno, u članku 122. u stavku 4. određeno je da sud u odluci kojom rješava o troškovima može osloboditi okrivljenika obveze da naknadi u cijelo-

sti ili djelomično troškove kaznenog postupka iz članka 119. stavka 2. točaka 1. do 6. Zakona o kaznenom postupku, kao i nagradu i nužne izdatke postavljene branitelja ako bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje uzdržavanje okrivljenika ili osoba koje je dužan uzdržavati.

Dakle, Zakon je jasan.

Okrivljenik se oslobađa dužnosti snaganja troškova kaznenog postupka branitelja ako bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje njegovo uzdržavanje ili uzdržavanje osoba koje je dužan uzdržavati.

Definirajući cilj ovog istraživanja, zaključili smo da se ne možemo upuštati u pravilnost odluka sudova o oslobađanju od plaćanja troškova, jer bi to zahtijevalo utvrđivanje osobnih prilika svake od osuđenih osoba, a svrha ovog rada nije bila na osnovi raščlambe presuda utvrđivati na koji način sud utvrđuje da bi plaćanjem troškova bilo dovedeno u pitanje uzdržavanje okrivljenika ili osoba koje je dužan uzdržavati.

Naime, pošli smo od poznate činjenice da se imovno stanje optužene osobe u pravilu utvrđuje na osnovi njezine izjave o plaći, drugim primanjima i izjave o imovini. Rijetki su i samim time zanemarivi slučajevi, posebno u općinskoj nadležnosti, u kojima sud pribavlja od Porezne uprave ili drugog tijela podatke o prihodima i imovini optužene osobe.

Polazeći od toga da se imovno stanje optužene osobe većinom utvrđuje na osnovi njezine izjave prilikom davanja osobnih podataka, da često imamo optuženu osobu koja navodi da nema primanja ili da su joj primanja minimalna, iako i njezina odjeća, zanimanje i konačno činjenica da je u bagatelnoj stvari angažirala odvjetnika upućuje na to da se ne radi o socijalnom slučaju, istraživanjem smo htjeli utvrditi u kojem se postotku troškovi dosuđuju na području pojedinog suda, da li se dosuđeni troškovi stvarno i naplaćuju, a također smo htjeli utvrditi koja je prosječna visina troškova koje osuđeni moraju platiti.

Samo istraživanje provelo je Državno odvjetništvo Republike Hrvatske uz pomoć općinskih državnih odvjetništava u sjedištu županijskih državnih odvjetništava te uz pomoć službenika u općinskim sudovima koji su bili obuhvaćeni istraživanjem.¹

3. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj istraživanja je, dakle, bio da se na osnovi uvida u pravomoćne presude na području pojedinog suda prikupe podaci o odlukama u svezi s troškovima postupka i na osnovi prikupljenih podataka utvrdi praksa sudova o naplati

---

¹ Istraživanje je provedeno u dogovoru s Ministarstvom pravosuđa te u suradnji s nadležnim općinskim sudovima kojih su službenici, uz zamjenike državnih odvjetnika i službenike u općinskim državnim odvjetništvima, sudjelovali u prikupljanju podataka za ovo istraživanje.

troškova kaznenog postupka, visini dosuđenih troškova i konačno kakva je uspješnost naplate troškova.

Bazična istraživanja uvidom u državnoodvjetničke i sudske spise provedli su kazneni i građansko-upravni odjeli općinskih državnih odvjetništva u sjedištu županijskih državnih odvjetništava.² Tim istraživanjima htjeli smo dobiti odgovore na sljedeća pitanja:

- a) U kojem postotku općinski sud oslobađa osuđene osobe obveze plaćanja troškova kaznenog postupka?
- b) Plaćaju li osobe koje su pravomoćnom odlukom suda obvezane platiti trošak postupka u korist državnog proračuna taj trošak?
- c) Ako sami osuđenici ne plate trošak, naplaćuju li se troškovi i u kojem opsegu putem ovrhe?

Ti su nam podaci trebali također dati odgovor na pitanje kolika je prosječna visina troškova te postoje li i u kojem opsegu razlike između pojedinih sudova.

Da bismo dobili reprezentativan uzorak, ocijenili smo da je nužno izvršiti uvid u najmanje 3.000 pravomoćnih osuđujućih presuda. Uvid je izvršen u 3.053 pravomoćne osuđujuće presude, s time da istraživanjem nisu obuhvaćene osuđujuće presude u kojima je izdan kazneni nalog.

Kao što je navedeno, u istraživanju su sudjelovala općinska državna odvjetništva u sjedištu županijskih državnih odvjetništava. Iznimka je jedino Općinsko državno odvjetništvo u Sesvetama koje je uzeto kao kontrolno državno odvjetništvo uz Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu kao najveće državno odvjetništvo. Komparacijom podataka za ta dva državna odvjetništva htjeli smo uz ostalo utvrditi postoje li razlike u naplati troškova između velikog općinskog suda u sjedištu županijskog suda i manjeg općinskog suda koji ima sličnu strukturu djela i stanovništvo sličnog imovnog stanja.

4. NAČIN PRIKUPLJANJA PODATAKA

Državna odvjetništva izdvojila su pregledom pravomoćnih presuda određeni broj pravomoćnih osuđujućih presuda, i to bez onih u kojima je izdan kazneni nalog, a zatim su na temelju uvida u presude popunjene tablice koje su poslužile kao podloga za ovo istraživanje. U tu svrhu državna su odvjetništva popunjavala dvije tablice: prvu za određeni broj presuda u koje su morala izvršiti uvid da bi utvrdila u kojem se postotku okrivljenici osuđuju na plaćanje troškova kaznenog postupka, a zatim su u drugu tablicu unosila podatke samo o onim presudama u kojima su okrivljenici i osuđeni na plaćanje troškova. U tu drugu tablicu morala su unijeti broj državnoodvjetničkog i sudskog spisa, kazneno djelo i visinu troškova na koje je pojedini okrivljenik osuđen.

---

² Iznimka je bila jedino područje Zagreba, gdje su podaci uz Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu dani i za Općinsko državno odvjetništvo u Sesvetama.

Najveća državna odvjetništva (Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu i Splitu) izvršila su uvid u 300 pravomoćnih osuđujućih presuda, srednje velika državna odvjetništva (Općinsko državno odvjetništvo u Rijeci, Bjelovaru, Osijeku, Vukovaru i Zadru) izvršila su uvid u 200 pravomoćnih presuda, dok su druga općinska državna odvjetništva trebala izvršiti uvid u najmanje 100 pravomoćnih presuda.

U pogledu vremena u kojem su donesene presude, državna odvjetništva dobila su nalog da se uvid izvrši u pravomoćne presude općinskih sudova u sjedištu županijskog suda koje su donesene u 2005. godini, a prije samo ako se pregledom predmeta iz 2005. godine ne bi našao potreban broj osuđujućih pravomoćnih presuda.

Nakon uvida u spise državnog odvjetništva te izdvajanja pravomoćnih osuđujućih presuda i sastavljanja tablica s popisom tih presuda, izvršen je uvid u spise u kaznenim odjelima općinskih sudova. Uvidom u te spise utvrđeno je u kojim je predmetima osuđeni sam platio trošak, u kojim je predmetima pokrenuta ovrha odnosno u kojim predmetima sud nije ništa poduzimao da bi se naplatio trošak kaznenog postupka.

U svim predmetima³ u kojima je pokrenuta ovrha, bez obzira na to je li ju pokrenuo sud po službenoj dužnosti ili je dostavio predmet državnom odvjetništvu da podnese zahtjev za ovrhu, u ovršnim pisarnicama općinskih sudova izvršen je uvid u te spise da bi se utvrdila uspješnost naplate troškova u ovršnom postupku.

5. DOSUDA TROŠKOVA KAZNENOG POSTUPKA U KORIST PRORAČUNA

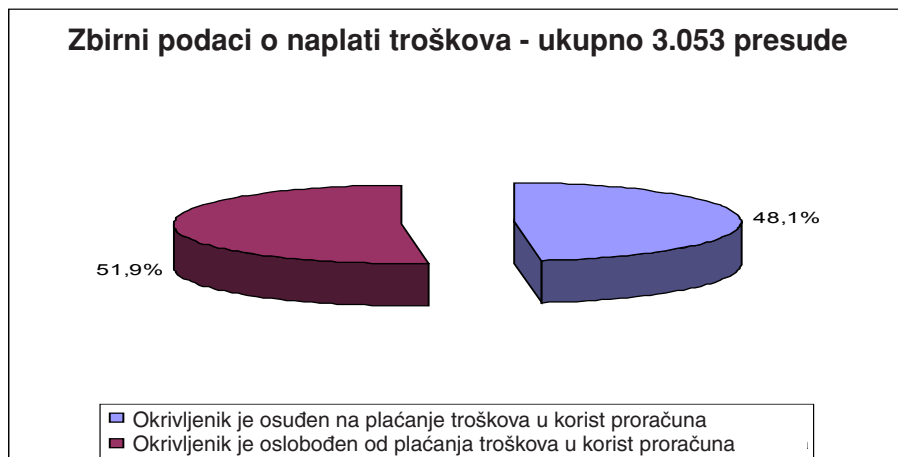
Kao što je to uvodno istaknuto, pregledane su 3.053 pravomoćne osuđujuće presude. Dakle presude u kojima je proveden postupak. Još jednom je potrebno istaknuti da su bile isključene osuđujuće presude u kojima je izdan kazneni nalog.

U grafikonu 1 dan je zbirni pregled o dosudi troškova postupka. Prosječno se troškovi dosuđuju u 48% osuđujućih presuda iz općinske nadležnosti. Okrivljenici su osuđeni na plaćanje troškova u korist proračuna u 1.481 presudi ili u 48,1% svih promatranih osuđujućih presuda, dok su oslobođeni od plaćanja troškova u 1.581 presudi ili u 51,9% svih presuda.

---

³ Iznimka je jedino Bjelovar koji je izvršio uvid u ovršne predmete u kojima je građansko-upravni odjel zahtijevao pokretanje ovršnog postupka, a ne i u one predmete u kojima je taj postupak pokrenuo sam sud po službenoj dužnosti. Zbog toga se za Bjelovar u pogledu tijeka ovršnog postupka daju samo podaci o ovršnim predmetima u kojima je državno odvjetništvo iniciralo pokretanje postupka.

Grafikon 1.

Tablica 1.

Pravomoćne osuđujuće presude po državnim odvjetništvima

	Ukupno osuđujućih pravomoćnih presuda	Okrivljenik je osuđen na plaćanje troškova u korist proračuna		Okrivljenik je oslobođen od plaćanja troškova u korist proračuna	
		aps.	%	aps.	%
1	2	3		4	
Bjelovar	200	142	71,0%	58	29,0%
Čakovec	100	55	55,0%	40	40,0%
Dubrovnik	111	41	36,9%	70	63,1%
Gospić	100	74	74,0%	26	26,0%
Karlovac	100	30	30,0%	70	70,0%
Koprivnica	100	35	35,0%	65	65,0%
Osijek	200	41	20,5%	159	79,5%
Požega	125	120	96,0%	5	4,0%
Pula	108	56	51,9%	52	48,1%
Rijeka	200	68	34,0%	132	66,0%
Sisak	106	59	55,7%	47	44,3%
Slavonski Brod	99	34	34,3%	66	66,7%
Split	300	229	76,3%	71	23,7%
Šibenik	100	37	37,0%	63	63,0%
Varaždin	100	47	47,0%	53	53,0%
Velika Gorica	100	21	21,0%	79	79,0%
Vukovar	204	83	40,7%	121	59,3%
Zadar	200	110	55,0%	90	45,0%
ODO Zagreb	300	71	23,7%	229	76,3%
ODO Sesvete	100	52	52,0%	48	48,0%
Zlatar	100	63	63,0%	37	37,0%
Ukupno	3.053	1.368	44,8%	1.550	50,8%

Već zbirni podaci pokazuju da se preko polovina osuđenih osoba oslobađa troškova kaznenog postupka, pa i paušalnog iznosa koji se dosuđuje u minimalnim iznosima, i daju osnova za iznesenu tvrdnju da se odluka o troškovima ne donosi u skladu s odredbama Zakona o kaznenom postupku. Možemo reći da se u kaznenom postupku imovno stanje okrivljenika u pravilu ne utvrđuje, jer se često bez provjere prihvaća izjava okrivljenika da nema prihoda.

Ako uz to pogledamo podatke o visini dosuđenih troškova, o čemu će više riječi biti kasnije, tada možemo dati odgovor na pitanje utječu li i u kojoj mjeri odluke o dosudi troškova na trajanje postupka.

S obzirom na visinu dosuđenih troškova te činjenicu da se preko polovina osuđenih oslobađa dužnosti plaćanja troškova postupka, možemo na postavljeno pitanje dati negativan odgovor. Često oslobađanje od plaćanja troškova postupka i visina dosuđenih iznosa sigurno ne obeshrabruju okrivljenike u nastojanju da se trajanje kaznenog postupka što više produži. Obveza plaćanja troškova postupka može utjecati na okrivljenika da svojim prijedlozima ili nedolascima ne odugovlači postupak samo ako se troškovi kaznenog postupka određuju u njihovoj realnoj visini i naplaćuju, osim u onim slučajevima kad bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje uzdržavanje okrivljenika ili osoba koje je dužan uzdržavati. O tome mora postojati izvjesnost, samo okrivljenik koji zna da će stvarne troškove i morati naknaditi razmišljat će o njihovoj visini i opravdanosti.

6. RAZLIKE U ODLUKAMA NA POJEDINIM PODRUČJIMA

Prikupljeni podaci o oslobađanju od plaćanja troškova ne iznenađuju, jer je i bez provođenja istraživanja bilo poznato da se okrivljenici u znatnom broju oslobađaju od snaranja troškova kaznenog postupka. Međutim, utvrđene razlike u postupanju između pojedinih sudova bile su iznenađenje.

Uočene razlike su takve da dovode u pitanje ravnopravnost optuženih osoba pred zakonom, posebno u onim slučajevima u kojima se dosuđeni troškovi ne naplaćuju.

U tablici 1 dan je pregled pravomoćnih osuđujućih presuda o dosudi troškova kaznenog postupka u korist državnog proračuna po državnim odvjetništvima. Podaci su dani u apsolutnim iznosima i postocima.

Tablica 1 i grafikoni 2 i 3 daju najbolji odgovor na pitanje postoje li razlike između pojedinih sudova u naplati troškova kaznenog postupka. Razlike su daleko veće nego što smo očekivali na temelju komentara državnih odvjetnika o razlikama u postupanju pojedinih sudova.

Kao što je utvrđeno, okrivljenici se osuđuju na plaćanje troškova postupka u 48% osuđujućih presuda. Dok se na području Požege u 96% svih izrečenih osuđujućih presuda (125 promatranih presuda) okrivljenik osuđuje na plaćanje

troška u korist proračuna, na području Osijeka okrivljenici se osuđuju u svega 20,5% osuđujućih presuda na plaćanje troška u korist proračuna. Uz Požegu iznimka je područje Splita s visokih 76,3%, slijedi Gospić sa 74% te Bjelovar sa 71% presuda u kojima se okrivljenik osuđuje na plaćanje troškova.

To su krajnosti koje pokazuju ne samo razlike u odlukama nego i to da svi građani nisu jednaki pred sudom.

Uz Osijek najmanji postotak osuda na plaćanje troškova kaznenog postupka u korist proračuna ima Velika Gorica 21% i Općinski sud u Zagrebu 23,7%.

Broj pregledanih presuda na području Zagreba i Osijeka daje osnova za tvrdnju da se na području tih sudova okrivljenici u pravilu ne osuđuju na plaćanje troškova kaznenog postupka.

Kako bismo mogli ocijeniti utječu li osude za različita kaznena djela na dosudu troškova, od državnih odvjetništava zatraženo je da u upitnike unesu i podatke o kaznenim djelima za koja su okrivljenici proglašeni krivima u pregledanim presudama.

Iz podataka o kaznenim djelima u pregledanim presudama na području Općinskog suda u Zagrebu može se zaključiti da se okrivljenici oslobađaju troškova kaznenog postupka za sva kaznena djela otprilike podjednako. Raščlambom tih presuda proizlazi da je otprilike 2/3 osoba koje su osuđene za imovinske delikte (krađa, teška krađa, razbojništvo) oslobođeno od plaćanja troškova kaznenog postupka.

Slično je i na području Osijeka gdje se također oslobađa od plaćanja troškova kaznenog postupka podjednako za sva kaznena djela za koja su okrivljenici proglašeni krivima.

Ocijenivši pored ostalog, da osobe koje sudjeluju u prometu imaju određene prihode, posebno su razmotrena kaznena djela izazivanja prometne nesreće. No i u tim slučajevima nema pravila, okrivljenici se oslobađaju od troškova plaćanja kaznenog postupka slično kao i u kod drugih kaznenih djela.

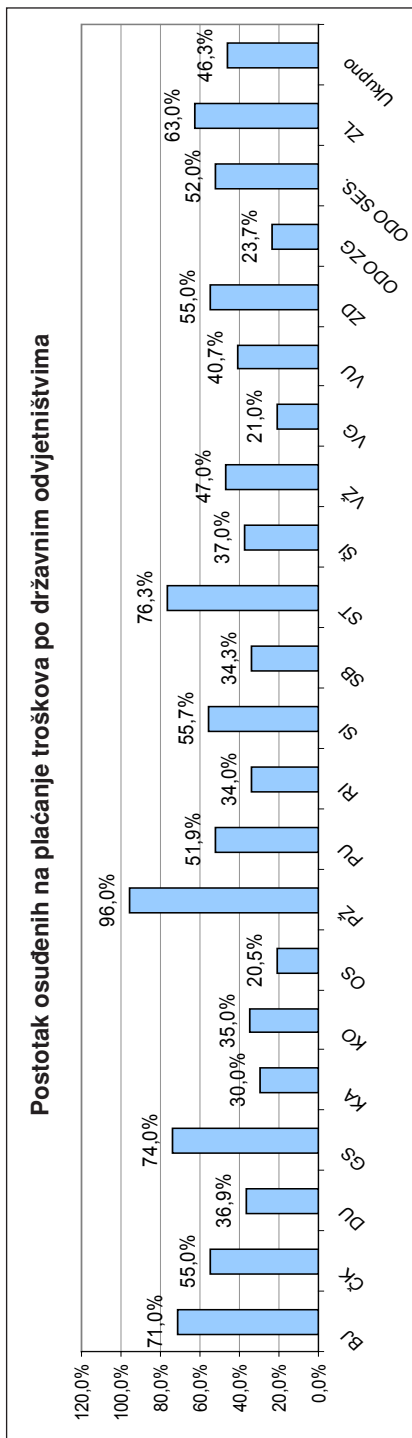
Sve navedeno daje osnova za zaključak da težina ili vrsta kaznenog djela ne utječe na odluku suda o plaćanju troškova kaznenog postupka.

Razmatrajući razlike u odlukama između promatranih sudova, otvaraju se dva pitanja. Imaju li odluke o dosudi troškova kaznenog postupka u korist proračuna uporište u stvarnom imovinskom stanju osuđenih osoba te postoje li jedinstveni kriteriji odnosno stajalište o visini imovinskog cenzusa kod kojeg bi dosuda troškova kaznenog postupka dovela u pitanje uzdržavanje okrivljenika ili osoba koje je dužan uzdržavati.

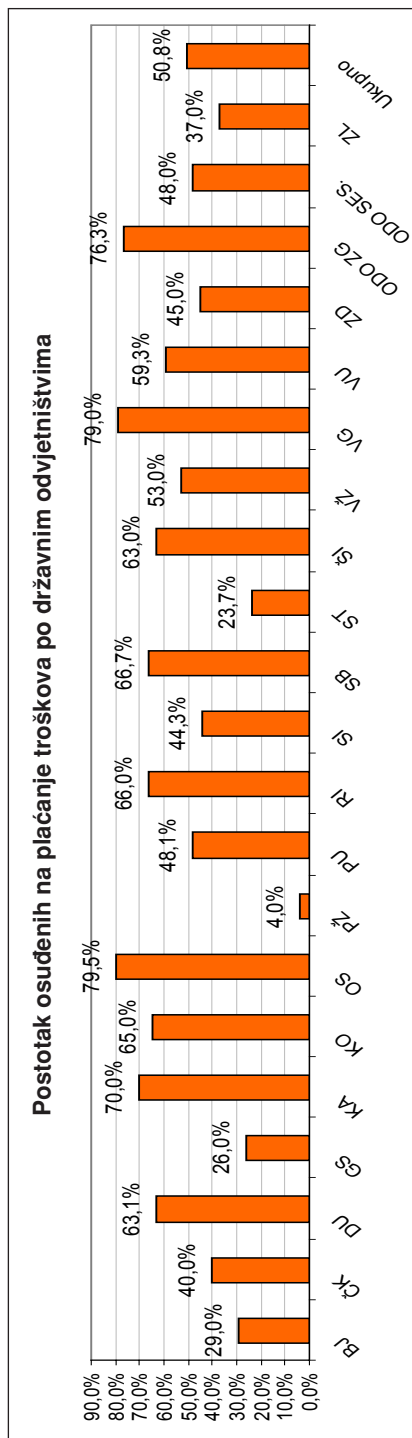
Rezultati istraživanja daju negativan odgovor na oba pitanja! Svima su poznate razlike u gospodarskoj snazi Grada Zagreba, Ličko-senjske i Osječko-baranjske županije, u stopama nezaposlenosti i prosječnom prihodu po stanovniku. Međutim, te se razlike uopće ne vide u dosudi i naplati troškova kaznenog postupka.

Grafikon 2.

Grafikon 3.

Podaci pokazuju da prosječno imovinsko stanje odnosno prihodi ne utječu značajno na dosudu troškova postupka.

Slijedom iznesenog već prvi pokazatelji upućuju na zaključak da dosuda troškova kaznenog postupka ovisi o uobičajenoj praksi suda o tome u kojim se slučajevima i pod kojim se uvjetima dosuđuju troškovi kaznenog postupka.

Istraživanje je pokazalo da se troškovi kaznenog postupka dosuđuju ako postoji takva praksa na određenom području. Suprotno tome, ako takva praksa nije uobičajena, sud će se poslužiti uobičajenom rečenicom da troškovi padaju na teret proračunskih sredstava.

7. VISINA DOSUĐENIH TROŠKOVA

U tablici 2 prikazana je ukupna visina dosuđenih troškova, u svim pro-matranim predmetima na području pojedinog državnog odvjetništva odnosno suda. Ti su podaci grafički prikazani u grafikonu 8.

Visina dosuđenih troškova u 1.450 predmeta iznosi 1.206.355,68 kuna.

Tablica 2.

Visina dosuđenih troškova

Državno odvjetništvo	Broj osoba koje su suđene na plaćanje troškova	Visina dosuđenih troškova	Prosječna visina dosuđenih troškova
Bjelovar	142	134.792,08 kn	949,24 kn
Čakovec	55	44.878,02 kn	815,96 kn
Dubrovnik	41	20.400,00 kn	497,56 kn
Gospić	74	84.518,69 kn	1.142,14 kn
Karlovac	30	18.900,00 kn	630,00 kn
Koprivnica	35	23.661,08 kn	676,03 kn
Osijek	41	76.972,00 kn	1.877,37 kn
Požega	120	103.585,89 kn	863,22 kn
Pula	56	15.700,00 kn	280,36 kn
Rijeka	68	17.700,00 kn	260,29 kn
Sisak	59	56.050,49 kn	950,01 kn
Slavonski Brod	34	23.370,50 kn	687,37 kn
Split	229	159.914,72 kn	698,32 kn
Šibenik	37	18.732,00 kn	506,27 kn
Varaždin	47	25.925,80 kn	551,61 kn
Velika Gorica	21	10.285,00 kn	489,76 kn
Vukovar	83	15.880,00 kn	191,33 kn
Zadar	110	123.374,76 kn	1.121,59 kn
ODO Zagreb	71	59.025,28 kn	831,34 kn
ODO Sesvete	52	57.219,29 kn	1.100,37 kn
Zlatar	45	115.470,08 kn	2.566,00 kn
Ukupno	1.450	1.206.355,68 kn	828,71 kn

Iako se ukupan iznos možda čini visokim, ako pogledamo prosječnu visinu dosuđenih troškova kaznenog postupka, vidimo da ona iznosi 828,71 kuna. Prosječna visina varira od područja do područja, najviša je na području Zlatara gdje iznosi 2.566,00 kuna, dok je najniža na području Vukovara gdje iznosi samo 191,33 kunu.

Prosječna visina dosuđenih troškova na pojedinom području posredno daje odgovor na pitanje o strukturi troškova. Uvidom u podatke za svako državno odvjetništvo možemo zaključiti da se naplaćuju troškovi u minimalnom iznosu.

Poznavajući strukturu troškova kaznenog postupka i uspoređujući ih s podacima o prosječnoj visini dosuđenih troškova kako su iskazani u tablici 2, s dosta velikom sigurnošću može se tvrditi da se uvijek ne dosuđuju troškovi u skladu sa u uvodu citiranim odredbama Zakona o kaznenom postupku.

Razmatrajući visine dosuđenih troškova prema tablicama koje su dostavila pojedina državna odvjetništva, može se zaključiti da se u velikoj većini slučajeva dosuđuje samo paušal. Rijetki su slučajevi da se dosuđuju i drugi troškovi kaznenog postupka, dakle sva vještačenja i svi troškovi koji se podmiruju iz proračuna. Potrebno je napomenuti da je to procjena. Naime, paušalni troškovi određuju se u "okruglim" iznosima i gornja tvrdnja utemeljena je na toj činjenici, iako se može dogoditi da su i drugi troškovi dosuđeni u takvim "okruglim" iznosima.

Kao što je rečeno, u pravilu se naplaćuje paušal, na području nekih općinskih sudova poput Zlatara, Gospića, Zadra i Koprivnice te Sesveta očito se naplaćuje i dio troškova kaznenog postupka koji se plaćaju iz proračuna (vještačenja, troškovi dovođenja itd.). Osnova za tu tvrdnju daje činjenica da se na tim područjima naplaćuju daleko viši iznosi nego na drugim područjima, ali isto tako i podatak da troškovi nisu iskazani u "okruglim" iznosima.

Ako se u podacima za pojedina državna odvjetništva pogledaju "okrugle brojke" koje upućuju na to da je dosuđen paušal, vidimo da je uobičajeni prosječni paušal (zavisi od suda do suda) i u pravilu se određuje većinom od 200,00 kuna do 300,00 kuna, rijetko do 400,00 kuna.

Na području Vukovara paušal se dosuđuje i u iznosu od 100,00 kuna. Dakle, paušal se određuje u malim iznosima. Visina troškova u paušalnom iznosu trebala bi među ostalim pokriti troškove suda, pa to više čudi što se u svim predmetima na pojedinom području paušal kreće u istom ili za stotinu kuna višem iznosu.

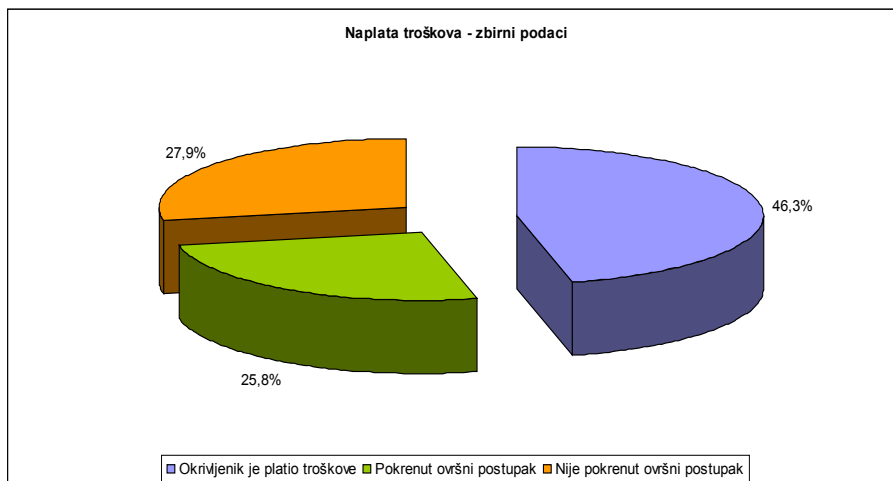
Konačno, treba istaknuti da prosječna visina dosuđenih troškova te podaci državnih odvjetništava o dosuđenim troškovima u pojedinom predmetu daju osnova za zaključak da se i u onim slučajevima u kojima se okrivljenici obvezuju na plaćanje troškova kaznenog postupka dosuđuje samo paušal, iako je vjerojatno u tako velikom broju predmeta bilo i drugih troškova kaznenog postupka.

8. USPJEŠNOST NAPLATE TROŠKOVA OD OSUĐENIH OSOBA

Grafikon 4 i tablica 3 prikazuju naplatu troškova od okrivljenika i pokazuju da je u prosjeku 43% pravomoćno osuđenih na plaćanje troškova postupka taj trošak i platilo.

Iz navedene tablice i grafikona vidi se da je od 1.450 osoba koje su osuđene na plaćanje troška u korist proračuna njih 671 ili 46% dobrovoljno izvršilo svoju obvezu i platilo troškove postupka, da je prema 364 osobe ili 26% pokrenut ovršni postupak, a da prema 405 ili 28% svih osuđenih osoba uopće nije pokrenut ovršni postupak.

Grafikon 4.

Osim Požege na području svih sudova veći je ili manji postotak osoba koje nisu platile trošak kaznenog postupka, a da protiv njih nije pokrenut ovršni postupak.

Tablica 3.

Naplata dosuđenih troškova od okrivljenika u apsolutnim iznosima i postotku

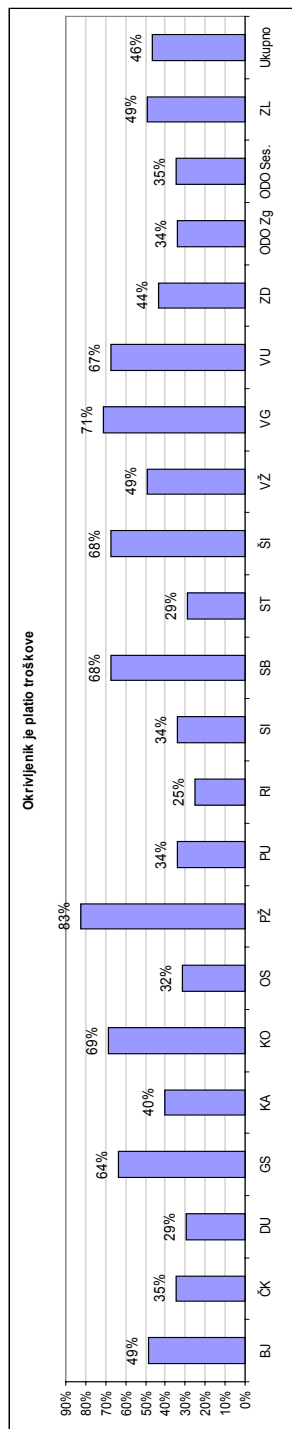
Državno odvjetništvo	Okrivljenik je platio troškove		Pokrenut ovršni postupak		Nije pokrenut ovršni postupak	
	aps.	%	aps.	%	aps.	%
Bjelovar	69	48,6%	63	44,4%	10	7,0%
Čakovec	19	34,5%	32	58,2%	4	7,3%
Dubrovnik	12	29,3%		0,0%	29	70,7%
Gospić	47	63,5%	26	35,1%	1	1,4%
Karlovac	12	40,0%	13	43,3%	5	16,7%
Koprivnica	24	68,6%	3	8,6%	8	22,9%
Osijek	13	31,7%	2	4,9%	26	63,4%
Požega	99	82,5%	21	17,5%	0	0,0%
Pula	19	33,9%	14	25,0%	23	41,1%
Rijeka	17	25,0%	1	1,5%	50	73,5%
Sisak	20	33,9%	14	23,7%	25	42,4%
Slavonski Brod	23	67,6%	2	5,9%	9	26,5%
Split	66	28,8%	48	21,0%	115	50,2%
Šibenik	25	67,6%	8	21,6%	4	10,8%
Varaždin	23	48,9%	5	10,6%	19	40,4%
Velika Gorica	15	71,4%	5	23,8%	1	4,8%
Vukovar	56	67,5%	20	24,1%	7	8,4%
Zadar	48	43,6%	59	53,6%	3	2,7%
ODO Zagreb	24	33,8%	0	0,0%	47	66,2%
ODO Sesvete	18	34,6%	17	32,7%	17	32,7%
Zlatar	22	48,9%	21	46,7%	2	4,4%
Ukupno	671	46,3%	374	25,8%	405	27,9%

Grafikoni 5, 6 i 7 na najbolji način pokazuju razlike koje su utvrđene ovim istraživanjem. One se očituju kako u naplati troškova od osuđenih osoba tako i u pokretanju odnosno nepokretanju ovršnog postupka.

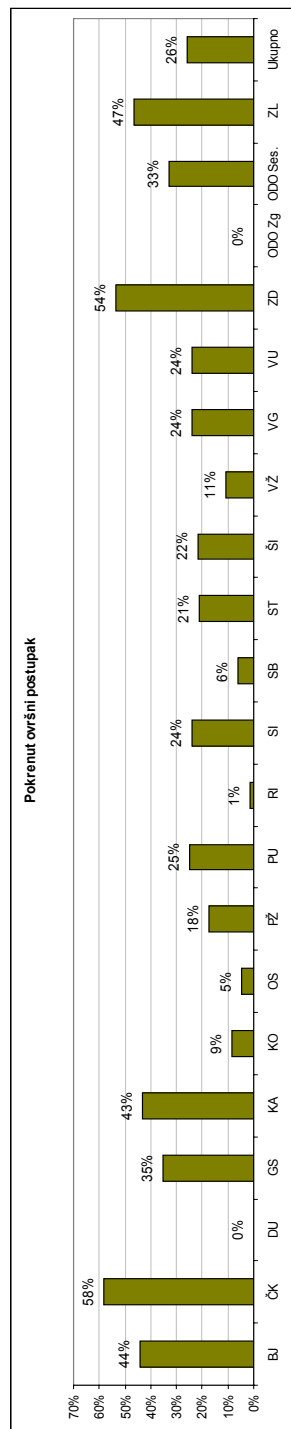
Plaćanje troškova od osuđene osobe nakon pravomoćnosti presude prikazano je u grafikonu 5. U prosjeku 46% obvezanih na plaćanje samo izvrši svoju obvezu i plati troškove. Podaci pokazuju da i postotak osoba koje same plaćaju troškove postupka varira od područja do područja.

Posebno se ističe Općinski sud u Požegi na području kojeg je 99 ili 82% svih osuđenika platilo trošak. Osim područja Požege dobra je naplata na području Općinskog suda u Slavonskom Brodu, Koprivnici, Vukovaru, Gospiću i Velikoj Gorici. Najslabiji su rezultati na području Općinskog suda u Rijeci gdje samo četvrtina osuđenih sama plaća trošak postupka. Uz područje Rijeke na području Dubrovnika i Splita najmanji je postotak okrivljenika koji sami plaćaju troškove kaznenog postupka. Na području Rijeke svega je 25%, Dubrovnika 29,3% i na području Splita 28,8% osuđenih samo platilo trošak.

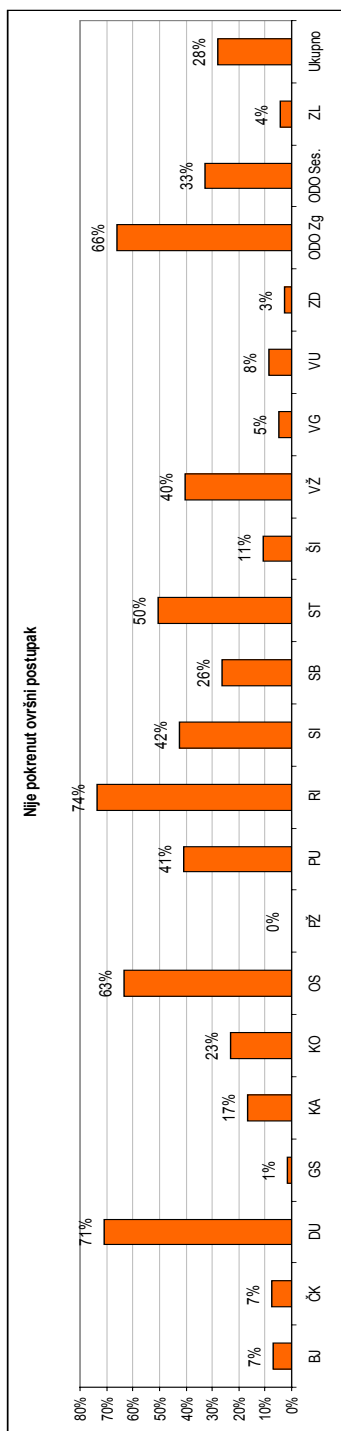
Grafikon 5.

Grafikon 6.

Grafikon 7.

Na području Općinskog državnog odvjetništva Zagreb također je mali postotak osuđenih osoba koje su same platile trošak. Od 71 osuđene osobe svega je njih 24 ili 33,8% platilo troškove postupka nakon primitka pravomoćne osuđujuće presude. Na području Općinskog suda u Sesvetama 34% osuđenih sami plaćaju trošak.

Možemo općenito reći da je na nekim područjima gdje se okrivljenici u manjem broju oslobađaju od obveze snažanja plaćanja kaznenog postupka postotak naplate troškova kaznenog postupka veći.

Međutim, bez intervjua u svakom pojedinom slučaju teško je navesti razloge zbog kojih osuđenici ne plaćaju trošak. Podaci o pokrenutim ovršnim postupcima mogu samo uputiti na razloge moguće nediscipline u svezi s plaćanjem troškova kaznenog postupka.

Grafikon 6 pokazuje u kojem se postotku od ukupno osuđenih u ovršnom postupku nastoji naplatiti trošak postupka. Naravno, taj postotak ovisi o tome koliko je okrivljenih samo platilo trošak i npr. na području Požege nije mogao biti veći od 18%, jer je na tom području 82% osuđenih samo platilo trošak.

Očekivali smo da su slični podaci i na drugim područjima, tj. da se u slučaju da osuđena osoba sama ne plati trošak ide na ovrhu. Rezultati iznenađuju jer jedino na području tog suda nije bilo slučaja da ne bi bio pokrenut ovršni postupak protiv osobe koja nije platila troškove kaznenog postupka.

Rezultati iznenađuju, što i proizlazi iz podataka prikazanih u grafikonima 6 i 7.

U tablici 3 i grafikonima 5 do 7 prikazana je naplata troškova prema broju osuđenih osoba. Ti isti podaci, ali ne u odnosu prema broju osoba, nego s obzirom na visinu troškova, prikazani su u tablici 4 i grafikonu 9.

Smatramo da podaci o visini plaćenih troškova odnosno visini ovršnih zahtjeva i troškova za koje nije pokrenut ovršni postupak također pokazuju kakav je odnos prema naplati troškova na pojedinim područjima.

Tablica 4.

Naplata troškova prema vrijednosti dosuđenih troškova

Državno odvjetništvo	Dosuđeni troškovi	Okrivljenik je platio troškove		Pokrenut ovršni postupak		Nije pokrenut ovršni postupak	
		aps.	%	aps.	%	aps.	%
Bjelovar	134.792,08	70.121,66	52,02%	49.089,92	36,42%	15.080,50	11,19%
Čakovec	44.878,02	21.304,86	47,47%	20.573,16	45,84%	3.000,00	6,68%
Dubrovnik	20.400	5.300	25,98%	0	0,00%	15.100,00	74,02%
Gospić	84.518,69	56.087,3	66,36%	28.031,39	33,17%	400,00	0,47%
Karlovac	18.900	7.800	41,27%	7.800	41,27%	3.300,00	17,46%
Koprivnica	23.661,08	13.730	58,03%	3.350	14,16%	6.581,08	27,81%
Osijek	76.972	17.174	22,31%	1.900	2,47%	57.898,00	75,22%
Požega	103.585,89	83.862,49	80,96%	19.723,4	19,04%	0,00	0,00%
Pula	15.700	5.600	35,67%	4.600	29,30%	5.500,00	35,03%
Rijeka	17.700	3.200	18,08%	200	1,13%	14.300,00	80,79%
Sisak	56.050,49	14.943,92	26,66%	6.250	11,15%	34.856,57	62,19%
Slavonski Brod	23.370,5	13.618,5	58,27%	3.223,5	13,79%	6.528,50	27,93%
Split	159.914,72	50.995,4	31,89%	35.819,92	22,40%	73.099,40	45,71%
Šibenik	18.732	12.000	64,06%	4.750	25,36%	1.982,00	10,58%
Varaždin	25.925,8	8.100	31,24%	1.200	4,63%	16.625,80	64,13%
Velika Gorica	10.285	1.000	9,72%	2.500	24,31%	6.785,00	65,97%
Vukovar	15.880	10.000	62,97%	3.880	24,43%	2.000,00	12,59%
Zadar	123.374,76	50.102,1	40,61%	70.572,66	57,20%	2.700,00	2,19%
ODO Zagreb	59.025,28	18.525,28	31,39%	0	0,00%	40.500,00	68,61%
ODO Sesvete	57.219,29	20.807,67	36,36%	11.176,1	19,53%	25.235,52	44,10%
Zlatar	115.470,08	61.439,19	53,21%	30.000,25	25,98%	24.030,64	20,81%
Ukupno	1.204.955,68	545.712,37	45,29%	304.640,3	25,28%	354.603,01	29,43%

Tablica 4 pokazuje da su od 1.204.955,68 kn dosuđenih troškova osuđene osobe platile 545.712,30 kn ili 45,3% dosuđenog iznosa; 354.603,00 kn ili 29,4% svih dosuđenih troškova ostalo je nenaplaćeno a da se nije niti pokušala naplata tih troškova.

Troškovi su prihod državnog proračuna i takvo postupanje otvara pitanja o stajalištu pojedinog suda ili sudaca o naplati troškova, ali i o izvršavanju njih-

ve zakonske zadaće odnosno njihova posla. Značajno je pitanje ima li službena osoba pravo nešto učiniti ili ne učiniti koristeći se svojim položajem ako time nanosi štetu odnosno drugom pribavlja korist. Istodobno se postavlja i drugo pitanje: Je li nepokretanje ovršnog postupka neuredno obnašanje dužnosti? U najmanju ruku, ako su odgovori na ta pitanja potvrdni, to traži promjenu odnosa i poduzimanje mjera i radnji da se dosuđeni trošak postupka i naplati.

Međutim, navedeni podaci istodobno traže odgovor na pitanje kakav je odnos državnog odvjetnika prema dosuđivanju i naplati troškova kaznenog postupka.

Prema članku 124. Ustava Republike Hrvatske, državno odvjetništvo je samostalno i neovisno pravosudno tijelo ovlašteno i dužno postupati protiv počinitelja kaznenih i drugih kažnjivih djela, ali i poduzimati pravne radnje radi zaštite imovine Republike Hrvatske. Kako su žalbe državnog odvjetnika zbog odluke o troškovima postupka zaista kuriozitet, postavlja se pitanje obavljaju li državni odvjetnici odgovorno svoju dužnost u odnosu na poduzimanje pravnih radnji radi zaštite imovinskih interesa Republike Hrvatske. Saznanja o broju žalbi zbog odluke suda o troškovima upućuju na to da državni odvjetnici i zamjenici koji rade u kaznenim odjelima smatraju da samo zamjenici u građansko-upravnim odjelima moraju poduzimati te pravne radnje.

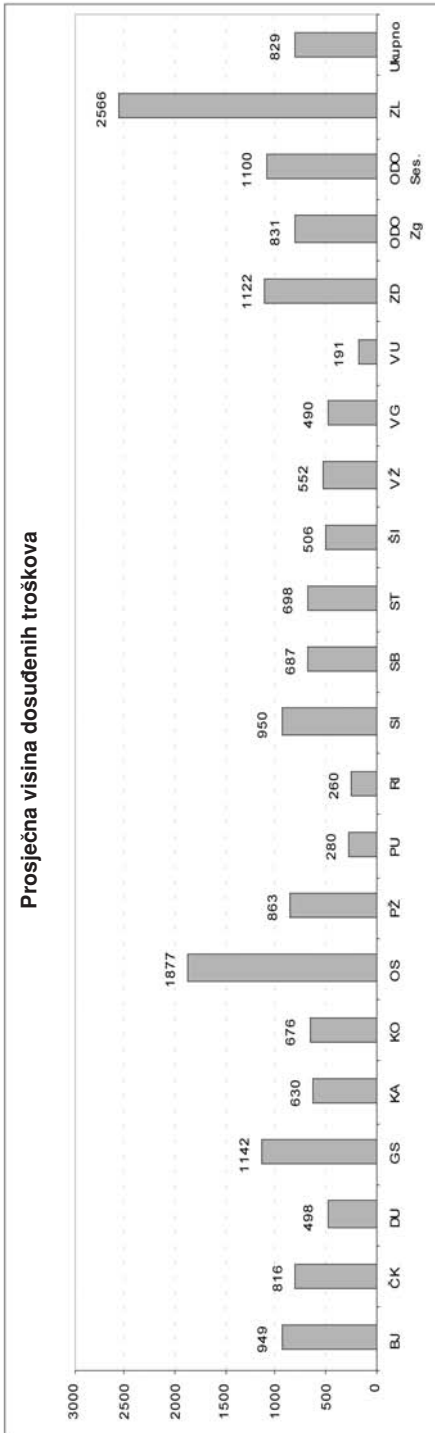
9. POSTUPAK NAPLATE TROŠKOVA

Pojedini sudovi počeli su dostavljati pravomoćne osuđujuće presude radi naplate pokretanja ovršnog postupka i naplate troškova kaznenog postupka državnom odvjetništvu, iako većina sudova, kao uvijek do sada, pokreće ovršni postupak po službenoj dužnosti. Stoga se postavlja pitanje postupanja državnih odvjetništava u tim slučajevima.

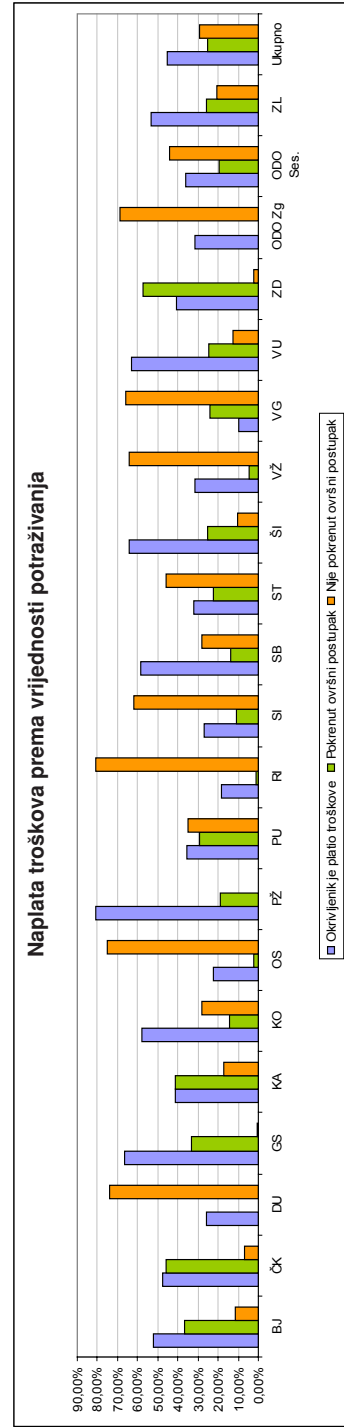
Odredbom čl. 159. Zakona o kaznenom postupku propisano je da presudu u svezi s troškovima kaznenog postupka, oduzimanjem imovinske koristi i imovinskim pravnim zahtjevima izvršava nadležni sud prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak te da troškove kaznenog postupka naplaćuje prisilno po službenoj dužnosti u korist proračunskih sredstava.

Odredbom čl. 3. st. 3. Ovršnog zakona, koja odredba nije mijenjana zadnjom novelom Zakona, propisano je da se ovršni postupak pokreće po službenoj dužnosti kad je to zakonom izriječno određeno. Dakle, to se odnosi i na slučaj iz čl. 159. ZKP i čl. 228. Zakona o izvršenju kaznenih sankcija. Odredbom čl. 3. st. 4. i 5. Ovršnog zakona propisano je da kad je ovršni postupak pokrenut po službenoj dužnosti radi ostvarenja ili osiguranja tražbine određene osobe, ta osoba može u postupku sudjelovati s ovlastima ovrhovoditelja. Ako bi tijelo iz čl. 3. st. 4. Ovršnog zakona odlučilo povući prijedlog, tada ta osoba može preuzeti vođenje postupka. Odredbom čl. 2. t. 2. definirano je značenje izraza

Grafikon 8.

Grafikon 9.

“ovrhovoditelj” kao osobe koja je pokrenula postupak radi ovrhe neke tražbine te osobe u korist koje je taj postupak pokrenut po službenoj dužnosti.

Iz navedenih zakonskih odredbi proizlazi da se ovršni postupak radi naplate troškova kaznenog postupka u korist proračuna pokreće po službenoj dužnosti na prijedlog suda koji je donio pravomoćnu i ovršnu presudu, a postupak se vodi pred ovršnim sudom u skladu s odredbama Ovršnog zakona. U ovršnom prijedlogu kao ovrhovoditelja treba navesti sud koji je donio kaznenu presudu u kojoj je odlučeno o troškovima kaznenog postupka i o oduzimanju imovinske koristi, s time da se sukladno odredbi čl. 2. t. 2. Ovršnog zakona u rješenju o ovrshi kao ovrhovoditelj naznačuje Republika Hrvatska, jer je postupak pokrenut po službenoj dužnosti u njezinu korist.

Sukladno odredbama Ovršnog zakona, ako bi protiv rješenja o ovrshi ovršenik izjavio žalbu ili prigovor, ili bi prigovor izjavila treća osoba, tada se žalba odnosno prigovor ili poziv za ročište treba dostaviti nadležnom općinskom državnom odvjetništvu koje po zakonu zastupa Republiku Hrvatsku.

Mislimo da bi ovršni sud u slučaju obustave ovrhe to rješenje trebao dostaviti sudu koji je pokrenuo postupak, ali i državnom odvjetništvu radi ulaganja žalbe ili eventualnog prijedloga za nastavak ovrhe, promjenu sredstava na kojima se ovrha provodi i dr.

10. PRISILNA NAPLATA TROŠKOVA

Kao što je to već istaknuto, očekivalo se da se u svim ili gotovo svim slučajevima u kojima okrivljenici nisu sama platili dosuđene troškove ti troškovi prisilno naplaćuju, ali u praksi nije tako. U predmetima u koje je izvršen uvid za ovo istraživanje osuđene osobe same plaćaju 46% dosuđenih troškova, prisilno se pokušava naplatiti daljnjih 26%, dok se 28% dosuđenih troškova uopće ne pokušava naplatiti.

Izneseni postoci u vezi s naplatom troškova su prosjek, između pojedinih sudova razlike su zaista velike.

Podaci iz grafikona 6 pokazuju da to osim Požege na drugim područjima nije slučaj. Dok se na području većine općinskih sudova u većoj ili manjoj mjeri ti troškovi pokušavaju prisilno naplatiti, praksa na području općinskih sudova u Dubrovniku, Osijeku, Rijeci i Zagrebu je takva da se može mirno reći da je plaćanje troškova dosuđenih od tih sudova zaista pitanje dragovoljnosti osuđene osobe.

Na području Dubrovnika plaćeno je svega 29,3% ukupnog iznosa dosuđenih troškova postupka. Međutim, Općinski sud u Dubrovniku nije ni u jednom slučaju pokrenuo ovršni postupak ili inicirao pokretanje ovršnog postupka. Istina, riječ je o malom iznosu od svega 15.100,00 kn, ali kadšto su načela i poštovanje zakona važniji od štete koja je propustom učinjena.

Također na području Zagreba svega 33,8% osuđenika plaća troškove, ili je 31,39% ukupno dosuđenog troška plaćeno. Niti na području Općinskog suda u Zagrebu nema ovrha. I na području Zagreba nije riječ o velikom iznosu, svega 40.500,00 kn, ali potrebno je istaknuti da istraživanjem nisu obuhvaćene sve osuđujuće presude, nego tek dio presuda iz 2005. godine.

Slično je i na području Osijeka gdje svega 31,7% okrivljenika plaća troškove kaznenog postupka, a u svega 2 slučaja ili 4,9% pokrenut je ovršni postupak. Međutim, najdrastičnije stanje je na području Rijeke. Od ukupnog broja od 68 osoba koje su osuđene na plaćanje troška njih 17 ili 25% samo plaća trošak. Tablica 4 pokazuje da je to svega 18,1% dosuđenog troška. Prisilno se naplaćuje od jedne osobe, dok ostaje nenaplaćeno 14.300,00 kn ili 80,79% iznosa dosuđenog troška.

Sve su to, kao što je to već rečeno, mali iznosi. Ali kad pogledamo koliko se osuđenih osoba oslobađa plaćanja troškova kaznenog postupka u korist proračuna, visinu troškova koji se dosuđuju i koji ostaju nenaplaćeni, stoji tvrdnja da i ne pokušavamo kroz dosudu troškova kaznenog postupka utjecati na okrivljenika da svojim postupcima neopravdano ne odugovlači završetak postupka.

Zanimljivo je usporediti podatke na području Općinskog suda u Zagrebu i Općinskog suda u Sesvetama. Možemo reći da je to sve šire područje Zagreba, slična je i struktura kriminaliteta i slično je imovinsko stanje osuđenih osoba. Na području Sesveta svega 1/3 okrivljenika sama plaća troškove kaznenog postupka (34,6%) međutim, dok Općinski sud u Zagrebu ne inicira pokretanje ovršnog postupka, Općinski sud u Sesvetama to čini u 32,7%

Podaci koji proizlaze iz tablice 3 i pripadajućih grafikona daju pravo na zaključak da ne postoji niti približno jednako stajalište prema prisilnoj naplati troškova kaznenog postupka.

Na području Dubrovnika ili Zagreba uopće se ne pokušava prisilno kroz ovrhu naplatiti trošak. Suprotno tome, na području Bjelovara, Čakovca i Zadra te Zlatara visok je postotak slučajeva u kojima sudovi iniciraju pokretanje ovršnog postupka.

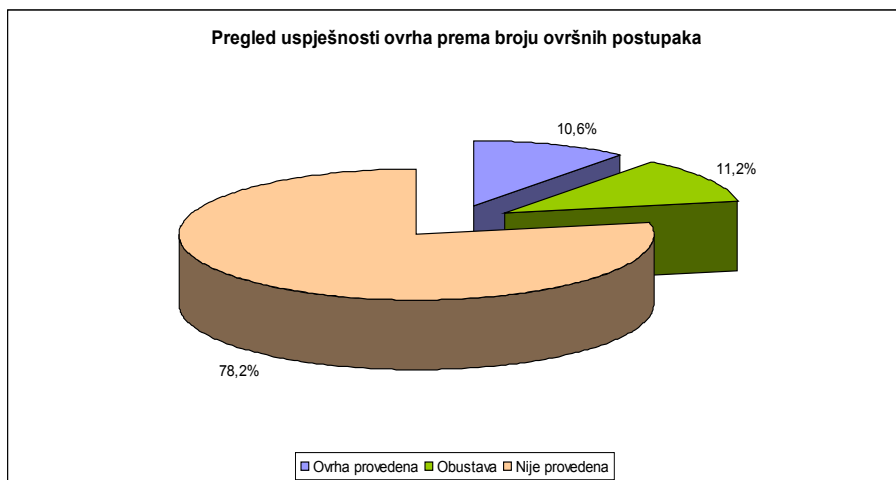
Smatramo da sud mora ili sam pokrenuti ovršni postupak ili barem inicirati njegovo pokretanje.

Orijentacija na prisilnu naplatu troškova kaznenog postupka ima svoje opravdanje, ali uz uvjet da se troškovi u ovršnom postupku i naplaćuju. Bez obzira na uspješnost ovršnog postupka, o čemu se izlaže u nastavku, ipak još jednom treba istaknuti da 73,5% slučajeva na području Rijeke, 70,7% slučajeva na području Dubrovnika, 63,4% na području Osijeka i 66,2% na području Zagreba u kojima se nije pokušalo prisilno naplatiti trošak kaznenog postupka daju pravo za zaključak da takvo stajalište suda stimulira osuđene osobe da same ne plate trošak. Vjerojatno je takva praksa tih sudova poznata dijelu okrivljenika koji, znajući da neće biti prisilne naplate, ne plaćaju trošak.

Smatramo takvo postupanje nedopustivim. U svakom od slučajeva u kojima okrivljenik nije platio trošak trebalo je inicirati ovršni postupak i pokušati trošak prisilno naplatiti. Tek da smo u svim slučajevima u kojima okrivljenici sami nisu platili trošak imali pokrenuti ovršni postupak, mogli bismo ocijeniti koliko je opravdana praksa pojedinih sudova da u visokom postotku okrivljenike oslobađaju od troškova plaćanja kaznenog postupka s obrazloženjem da se troškovi ionako ne mogu naplatiti. Međutim, mali postotak pokrenutih ovršnih postupaka te još manji broj dovršenih ovršnih postupaka nije dovoljno reprezentativan da bi dao osnova za tvrdnju da se troškovi ne mogu naplatiti.

U tablicama i grafikonima prikazan je pregled uspješnosti naplate dosuđenih troškova prema visini dosuđenih troškova. Podaci iz tih grafikona i tablica pokazuju da nema velikih odstupanja u odnosu na podatke prema broju predmeta.

Grafikon 10.

Kao što je već navedeno, samo je u dijelu predmeta pokrenut ovršni postupak.

Državna odvjetništva – građansko-upravni odjeli trebali su na osnovi uvida u spise utvrditi u kojem postotku su provedene ovrhe tako da je trošak naplaćen, u kojem postotku su ovrhe obustavljene odnosno u kojim slučajevima ovrha nije provedena.

Od 374 pokrenuta ovršna postupka za 24 slučaja državna odvjetništva nisu iskazala u kojoj je fazi postupak.

Prikupljeni podaci samo dijelom daju odgovore kakve smo očekivali. Naime, prema podacima državnih odvjetništava koji su dani na osnovi uvida

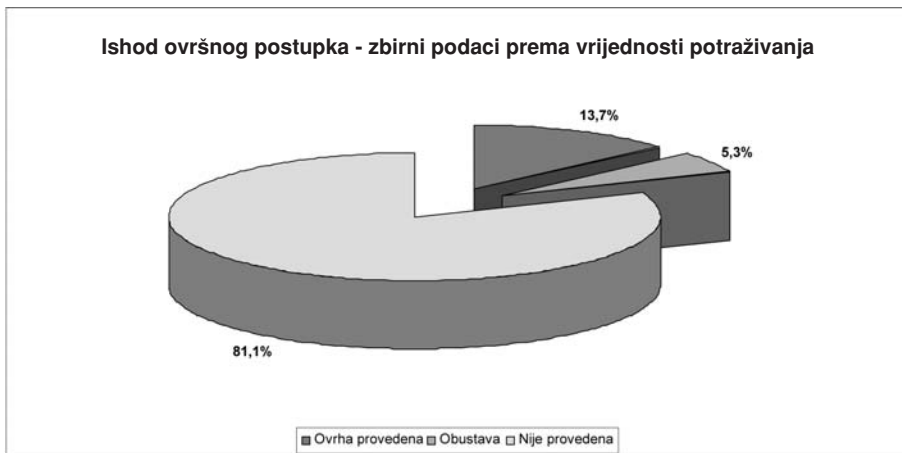
u ovršne spise, u velikoj većini predmeta ovrha je u tijeku. Kako prilikom davanja uputa za popunjavanje tablica za ovo istraživanje nismo predvidjeli posebni stupac u kojem bi se iskazali predmeti u kojima stvarno provođenje ovrhe nije niti pokušano, odnosno u kojima službenici zaduženi za provođenje ovrhe nisu poduzeli nijednu radnju u svrhu naplate, svi su ti predmeti iskazani kao ovrhe u tijeku.

Dakle, ako pogledamo podatke u grafikonu 10, ovrha je provedena u svega 10,6% od 350 predmeta, obustavljena je u 11,2% predmeta očito zbog toga što osuđenici nisu imali imovine, dok je visokih 78% ovrha u tijeku.

Podaci o ishodu ovršnog postupka na pojedinim područjima toliko su različiti, i zbog navedenih razloga nepotpuni, da je veoma teško davati ocjenu. Možemo reći da je naplata troškova kaznenog postupka u ovršnom postupku slaba. Ovrhom se uspijeva naplatiti trošak u više od 40% predmeta na području Osijeka i Slavonskog Broda, međutim, broj promatranih predmeta na tom području tako je mali da je na osnovi tih pokazatelja teško donositi bilo kakve zaključke.

Promotrimo li uspješnost naplate prema vrijednosti troškova (grafikon 11), uspješnost je nešto bolja nego kad promatramo samo broj ovršnih predmeta.

Grafikon 11.

Podaci iz tablice 5 pokazuju da se na području državnih odvjetništava gdje imamo veći broj pokrenutih ovršnih postupaka troškovi naplaćuju u 20 ili 40% predmeta.

Tablica 5.

Ishod ovršnog postupka prema broju presuda u kojima se zahtijevala ovrha

Državno odvjetništvo	Broj ovršnih postupaka	Ovrha provedena		Obustava		Nije provedena	
		aps.	%	aps.	%	aps.	%
Bjelovar	37	4	10,8%	5	13,5%	28	75,7%
Čakovec	32	0	0,0%	3	9,4%	29	90,6%
Dubrovnik	0	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Gospić	26	9	34,6%	4	15,4%	13	50,0%
Karlovac	13	0	0,0%	0	0,0%	13	100,0%
Koprivnica	3	0	0,0%	1	33,3%	2	66,7%
Osijek	2	1	50,0%	0	0,0%	1	50,0%
Požega	21	1	4,8%	1	4,8%	19	90,5%
Pula	14	3	21,4%	0	0,0%	11	78,6%
Rijeka	1	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
Sisak	14	0	0,0%	1	7,1%	11	78,6%
Slavonski Brod	2	1	50,0%	0	0,0%	1	50,0%
Split	51	2	3,9%	8	15,7%	41	80,4%
Šibenik	8	0	0,0%	0	0,0%	8	100,0%
Varaždin	5	1	20,0%	2	40,0%	2	40,0%
Velika Gorica	5	1	20,0%	0	0,0%	4	80,0%
Vukovar	20	5	25,0%	1	5,0%	14	70,0%
Zadar	59	1	1,7%	7	11,9%	51	86,4%
ODO Zagreb	0	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
ODO Sesvete	17	0	0,0%	3	17,6%	14	82,4%
Zlatar	20	8	40,0%	3	15,0%	9	45,0%
Ukupno	350	37	10,6%	39	11,1%	272	77,7%

Broj obustava također varira od područja do područja. Dok je prosječno 10,6%, na području Varaždina je daleko viši, ali s obzirom na mali broj predmeta teško je na osnovi njih izvoditi bilo kakve zaključke.

U svega 10,6% ovršnih postupaka dosuđeni je trošak naplaćen, a obustavljeno je 11,1% postupaka.

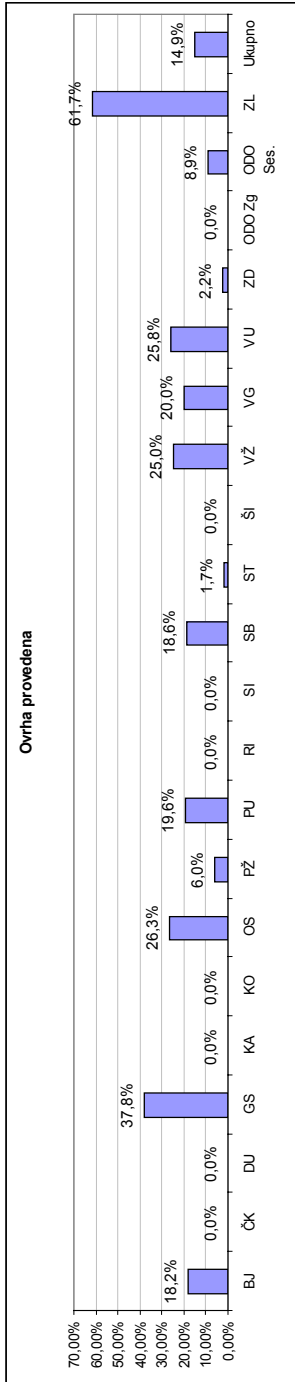
Dakle, možemo reći da se u ovršnim postupcima naplati svega 10,6% dosuđenih troškova odnosno ovršnih tražbina. Obustavlja se prosječno 11,1%, dok je u 77,7% svih pokrenutih ovršnih postupaka ovrha u tijeku.

U grafikonima 12, 13 i 14 prikazan je ishod ovršnih postupaka na području pojedinih sudova.

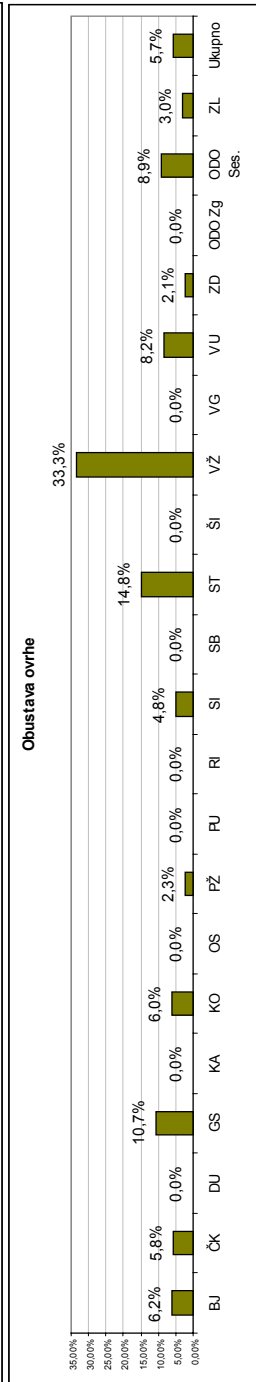
Nešto su bolji pokazatelji promatramo li vrijednost naplaćenih potraživanja, odnosno vrijednost potraživanja u postupcima u kojima je ovrha obustavljena (tablica 6).

Ovrhom je naplaćeno 14% ukupne visine svih potraživanja, dok je vrijednost potraživanja u predmetima u kojima je ovrha obustavljena 5,75% svih potraživanja.

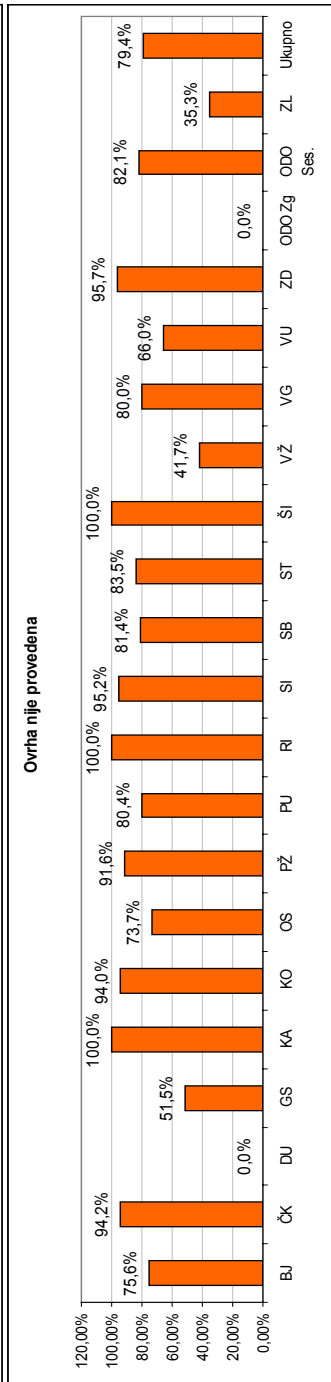
Grafikon 12.

Grafikon 13.

Grafikon 14.

Tablica 6.

Ishod ovršnog postupka prema vrijednosti potraživanja

Državno odvjetništvo	Ovrha - ukupna vrijednost potraživanja	Ovrha provedena		Obustava		Nije provedena	
		aps.	%	Aps.	%	aps.	%
Bjelovar	24.109,92	4.384,50	18,19%	1.500,00	6,22%	18.225,42	75,59%
Čakovec	20.573,16	0,00	0,00%	1.191,84	5,79%	19.381,32	94,21%
Dubrovnik	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0	0,00%
Gospić	28.031,39	10.592,28	37,79%	3.000,00	10,70%	14.439,11	51,51%
Karlovac	7.800,00	0,00	0,00%	0,00	0,00%	7.800	100,00%
Koprivnica	3.350,00	0,00	0,00%	200,00	5,97%	3.150	94,03%
Osijek	1.900,00	500,00	26,32%	0,00	0,00%	1.400	73,68%
Požega	19.723,40	1.186,00	6,01%	461,00	2,34%	18.076,4	91,65%
Pula	4.600,00	900,00	19,57%	0,00	0,00%	3.700	80,43%
Rijeka	200,00	0,00	0,00%	0,00	0,00%	200	100,00%
Sisak	6.250,00	0,00	0,00%	300,00	4,80%	5.950	95,20%
Slavonski Brod	3.223,50	600,00	18,61%	0,00	0,00%	2.623,5	81,39%
Split	35.819,92	600,00	1,68%	5.300,00	14,80%	29.919,92	83,53%
Šibenik	4.750,00	0,00	0,00%	0,00	0,00%	4.750	100,00%
Varaždin	1.200,00	300,00	25,00%	400,00	33,33%	500	41,67%
Velika Gorica	2.500,00	500,00	20,00%	0,00	0,00%	2.000	80,00%
Vukovar	3.880,00	1.000,00	25,77%	320,00	8,25%	2.560	65,98%
Zadar	70.572,66	1.520,00	2,15%	1.500,00	2,13%	67.552,66	95,72%
ODO Zagreb	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0	0,00%
ODO Sesvete	11.176,10	1.000,00	8,95%	1.000,00	8,95%	9.176,1	82,10%
Zlatar	30.000,25	18.505,49	61,68%	900,00	3,00%	10.594,76	35,32%
Ukupno	279.660,30	41.588,27	14,87%	16.072,84	5,75%	221.999,19	79,38%

Broj postupaka u kojima je ovrha obustavljena veći je od broja postupaka u kojima je ovrha uspješno provedena. Podaci o vrijednosti potraživanja pokazuju da se ovrhe više obustavljaju u predmetima u kojima se potražuju manji iznosi.

Rezultate ovršnih postupaka i naplate potrebno je analizirati i tumačiti kroz odredbe Ovršnog Zakona i teškoće koje se javljaju u praksi. Ovrha se može provoditi na novčanim primanjima ovršenika (osuđenika) - na plaći, mirovini, zatim na pokretninama, nekretninama i novčanim potraživanjima ovršenika prema trećim osobama. U praksi, najduže traju i najniža je stopa naplate u ovršnim postupcima koji se provode na pokretninama ovršenika pa i to može biti razlog da je prema rezultatima našeg istraživanja 77% ovršnih postupaka još u tijeku.

Različita sredstva na kojima se može provoditi ovrha vraćaju nas na početak kaznenog postupka pred sudom i na potrebu utvrđivanja imovinskih prilika

okrivljenika. O imovinskim prilikama okrivljenika u znatnoj mjeri ovisi, s jedne strane, odluka suda da obveže okrivljenika na snašanje troškova kaznenog postupka kao i visina dosuđenih troškova, a, s druge strane, mogućnost naplate dosuđenih troškova poslije u ovršnom postupku.

Ovršni sud će obustaviti ovršni postupak, između ostalog, kad utvrdi da nije moguće izvršiti naplatu ovršne tražbine. Međutim, važno je razlikovati obustavu postupka po ZKP-u i Ovršnom zakonu jer se obustavljeni postupak ovrhe može nastaviti ili ponovo pokrenuti kad se utvrdi da je ovršenik stekao imovinu iz koje se može izvršiti naplata. Smatramo da bi korištenje tih mogućnosti u ovršnom postupku u velikoj mjeri pridonijelo većoj uspješnosti naplate dosuđenih troškova kaznenog postupka.

11. ZAKLJUČAK

Istraživanjem smo utvrdili da se okrivljenici oslobađaju od snašanja troškova kaznenog postupka u korist proračuna u više od polovice promatranih presuda.

Razlog je takvom postupanju što se u kaznenom postupku imovno stanje okrivljenika ne utvrđuje, već se prihvaća njegova izjava da nema sredstava odnosno da su mu primanja na donjoj granici. Visoki postotak oslobađanja prema našem mišljenju nema opravdanje u imovinskom stanju osuđenih osoba, jer ono i nije na objektivnan način utvrđeno.

Pri tome jesu li troškovi trebali biti dosuđeni i da li bi time došla u pitanje egzistencija okrivljenika, valja uzeti u obzir i visinu troškova koji se dosuđuju. Istraživanje je pokazalo da je u preko 70% predmeta u koje je izvršen uvid okrivljenik osuđen na plaćanje paušala kojeg je prosječni iznos oko 800,00 kn.

Prema visini paušala, odnosno prema trošku koji se dosuđuje, sigurno je da u znatnom broju slučajeva u kojima su osuđenici bili oslobođeni plaćanja troškova za to nije bilo stvarne osnove. Držimo da treba s više pozornosti utvrđivati imovinske prilike osuđenika jer o imovinskim prilikama okrivljenika u znatnoj mjeri ovisi, s jedne strane, odluka suda da obveže okrivljenika na snašanje troškova kaznenog postupka kao i visina dosuđenih troškova, a s druge strane mogućnost naplate dosuđenih troškova poslije u ovršnom postupku.

Zakon je potpuno jasan. U svim slučajevima kad za to postoji osnova, kada to imovinske prilike okrivljenika dopuštaju, treba donijeti odluku o plaćanju troškova postupka u korist proračuna. Kazneni postupak je skup, a s obzirom na to da se većinom izriču uvjetne osude, osuđena osoba trebala bi barem snositi troškove postupka jer je do njega došlo njezinom krivicom. Sud nema pravo osobe kojima su imovinske prilike takve da trošak mogu platiti bez opasnosti za svoju egzistenciju oslobađati od plaćanja troškova.

Kako se troškovi očito ne dosuđuju u svim slučajevima kad za to ima osnove, državni odvjetnici dužni su kroz podnošenje žalbi zbog odluke o troškovima štiti imovinske interese države. Članak 370. ZKP određuje da se presuda može pobijati zbog odluke o troškovima ako ne postoji povreda zakona iz članka 368. točke 5. ZKP ali je sud nepravilno donio odluku o troškovima kaznenog postupka ili nije dosudio trošak.

Prema rezultatima istraživanja, 46% okrivljenika nakon pravomoćnosti presude plaća trošak, a kroz ovrhu se naplaćuje daljnjih 10%.

Nekritično oslobađanje okrivljenika od plaćanja troškova kaznenog postupka u korist državnog proračuna, kao i nepokretanje ovršnih postupaka daje osnove za tvrdnju da se u kaznenom postupku naplati troškova ne poklanja dovoljna pažnja. Pri tome treba napomenuti da u svezi s oslobađanjem od plaćanja troškova postoji značajna razlika između građanskog i kaznenog postupka. Troškovi kaznenog i parničnog postupka ne smiju se i ne mogu uspoređivati jer u parnici građani pokušavaju ostvariti ili zaštititi neko svoje legitimno pravo koje imaju na osnovi Ustava i zakona, dok je kazneni postupak isključivo posljedica skrivljenog ponašanja okrivljenika i počinjenja kaznenog djela.

Razmatrajući odredbe o troškovima s jedne strane i duljinu trajanja postupka s druge strane, a posebno okolnost da okrivljenici svojim radnjama u značajnoj mjeri pridonose dužini postupka, smatramo da bi se kroz striktniju primjenu odredbe članka 122. stavka 1. ZKP moglo utjecati na okrivljenike da svojim prijedlozima odnosno izostancima ne produžuju namjerno kazneni postupak.

Dosuđivanje realne visine troškova kaznenog postupka može u znatnoj mjeri utjecati na trajanje kaznenog postupka i veću učinkovitost suda. Time se može utjecati na okrivljenika i branitelja da ne zloupotrebljavaju procesne ovlasti. Pri tome je potrebno istaknuti da se dosuđeni troškovi moraju kad je to moguće i naplatiti, sud mora provesti vlastitu presudu. U protivnom, kako možemo tražiti od građana i društva u cjelini da poštuju i provode odluke suda ako to sami ne činimo?

Summary

THE AWARDING AND COLLECTION OF THE COSTS OF CRIMINAL PROCEEDINGS FOR THE BENEFIT OF THE BUDGET OF THE REPUBLIC OF CROATIA

In this paper, the authors present the results of a study concerning the decisions of municipal courts on the collection of the costs of criminal procedure for the benefit of the Croatian budget. The study was conducted in 21 municipal State Attorney's offices and in the municipal

court, by performing a review of 3,053 convicting judgements. The paper presents the differences concerning decisions on exemptions to pay the costs of criminal proceedings, the amount of costs, but also concerning the collection of the awarded costs in enforcement proceedings. It was established that the minimum amounts of these costs are generally determined, and the awarded costs are in some courts not enforced, either partially or fully, on persons who are obliged to compensate these costs. The authors give warning, in particular about the connection between such practice and the long duration of proceedings, because the practice that mainly exempts parties from the payment of costs, and which does not enforce payment, contributes to the unnecessary maintenance of proceedings, either due to the absence of one of the parties or due to presentation of new evidence whose only purpose is usually to prolong the duration of proceedings.

This survey is part of a study connected with the adoption of the Criminal Procedure Act, while a special study will determine the costs necessary for the application of the new Criminal Procedure Act.